

IBDIS | We know books
Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

Argetoianu, Constantin

ÎNSEMĂNĂRI ZILNICE/ Constantin Argetoianu –

București: Paul Editions, 2024

10 volume

Însemnări zilnice vol. 7

ISBN general: 978-630-6588-30-5

ISBN vol 7 978-630-6588-41-01

CONSTANTIN ARGETOIANU

ÎNSEMĂNĂRI ZILNICE

Volumul VII

1 iulie - 22 noiembrie 1939

Redactare: *Mihaela Enache*

Corectură: *Lucia Gruescu*

Tehnoredactare: *Paul Editions*

Coperta: *Lucian Enache*

Paul Editions

Șos. Ștefan cel Mare nr. 15, Sector 2, București

www.pauleditions.ro

e-mail: pauleditions@gmail.com, office@pauleditions.ro,

vanzari@pauleditions.ro, nicoleta.petcu@pauleditions.ro,

mihaela.enache@pauleditions.ro; tel: 0730.660.427;

0731.884.583

Paul Editions

Notă

Cel de al VII-lea volum din *Însemnările Zilnice* ale lui Constantin Argetoianu cuprinde perioada 1 iulie - 22 noiembrie 1939. În zilele de 23-25 noiembrie n-a consemnat niciun eveniment – fiind afectat de modul cam brusc în care Regele Carol al II-lea l-a înlocuit la președinția Consiliului de Miniștri. Caietul manuscris care cuprinde perioada 26 noiembrie - 31 decembrie 1939, a fost rătăcit. Sperăm ca în curând să intrăm în posesia unor caiete cu însemnările lui Argetoianu care mai lipsesc și pe care să le așezăm alături de celelalte care alcătuiesc arhiva memorialistică a marelui scriitor politic.

În Anexă la acest volum este și o parte a *Însemnărilor Zilnice* din perioada 17 august – 22 decembrie 1936 care lipsea și care a fost descoperită ulterior.

1939

1 iulie. Ieri-dimineață, Recviem pentru Ciano tatăl. Poftit, m-am dus și bine am făcut, căci Guvernul nu era reprezentat decât prin Cruțescu, directorul Protocolului. Lume foarte puțină. Axa și sateliții ei: miniștrii Germaniei, Iugoslaviei, Spaniei și... Portugaliei. Încolo, biserica aproape goală.

De la italieni m-am dus la Cameră, pentru alegerea Patriarhului. S-a ales Nicodim, mitropolitul Moldovei. Chiorul printre orbi...

Chestiunea Danzigului e tot în toiul ei; tensiunea continuă, dar n-a sporit. Berlinul dă lămuriri șubrede ca să explice sporirea „Poliției” din teritoriul Orașului Liber. Ambasadorii Franței și Angliei la Varșovia au plecat în zbor spre Londra și Paris - ca să raporteze. Ce e mai tragic, e că a plecat tot în zbor, spre Washington, ambasadorul Statelor Unite din Anglia.

Situația e cu siguranță critică, dar persistă a crede că Europa nu va aprinde incendiul unui nou război mondial pentru Danzig.

Tratativele cu rușii se lungesc fără rezultate - în schimb în Statele Unite s-a ajuns în preajma votului unei noi legi a neutralității, prin care se încredințează Președintelui și Congresului hotărârea de a declara război și se îndulcesc regulile atât de stricte ale vechii legi, în favoarea (de fapt) a statelor democratice...

În Cehia, noi măsuri de coerciție și de germanizare. Limba germană a fost decretată „Landessprache” și pentru orașele și regiunile exclusiv cehe.

Ieri-seară la ora 7.30 am dus Adresa la Palat, cu tot alaiul obișnuit. Pentru prima dată în viața mea m-am plimbat între două escadroane de cavalerie, cu un maior călare la „portiera” mașinii. Aveam în mașină cu mine pe mitropolitul Visarion Puiu (al Bucovinei), tradiția cerând să fie însoțit de cel mai înalt prelat din comisie.

Am citit frumos, se vede, Adresa, căci miniștrii la plecare se extaziau (!!!) asupra ținutei mele. Vaida se fâstâcise (Camera aduse Adresa sa cu o jumătate de oră înainte), citise prost și omisese să înainteze spre Tron pentru a primi răspunsul Majestății Sale la Adresă... Victor Slăvescu repeta întruna: „Grand Seigneur, grand

Seigneur...”. Cum se vede destul de lungă mea carieră diplomatică mi-a servit la ceva, dându-mi „L’habitude des Cours”.

Aseară, sârbătoarea lui Armand Călinescu, la „Pescăruș”, de către membrii Parlamentului - inițiativă luată de Vaida. O seară minunată, într-un decor feeric. Tot acel colț al Bucureștiului din capul Șoselei Jianu e demn de orice mare capitală...

Am fost vreo 500 din Cameră și din Senat. Atmosferă cordială. Oamenii dictaturii se prezintă mult mai bine decât majoritățile demagogiei. A vorbit Vaida, bine; am vorbit eu, bine, și a vorbit Călinescu și mai bine (pregătise). Lista oratorilor trebuia să se mărginească la noi trei, dar s-a mai rugat și sasul Hendrich să vorbească în numele minorităților și a spus lucruri bune. Din nenorocire „s-a insinuat” și moș Ghiță Mironescu la cuvânt - omul caută zadarnic să ridice capul, cu fiecare prilej - și ne-a servit o serie de prostii și de banalități inutile. A revendicat și el pentru Ministerul său din 1930-1931 o nașie a regimului actual... Pur și simplu caraghios!

Sindrofia s-a spart aproape de miezul nopții...

2 iulie. De ieri au reînceput căldurile ce fuseseră sensibil domolite de furtuna din 27 iunie. Secerișul e în plin pretutindeni. Decepție: paiul frumos, dar mana și mālura au atacat recolta.

Polonia se rățoiește pe chestiunea Danzigului și amenință cu Anglia. Discursurile categorice, în ce privește intervenția britanică, rostite de Winston Churchill și de Eden dovedesc de altminteri că polonezii nu se înșală. Două personalități atât de proeminente în viața politică engleză n-ar putea vorbi cum au vorbit, dacă n-ar ști că evenimentele nu vor dezminți cuvintele lor. De altminteri se vorbește mult la Londra despre o posibilă intrare în Guvern și a lui Churchill, și a lui Eden...

Între Paris și Londra contactul este permanent; în ambele capitale situația este judecată ca foarte serioasă. Un act nesocotit al Senatului din Danzig ar atrage imediat intervenția Poloniei și ca o consecință a Angliei și a Franței...

De la Berlin se dezmințe acum proiectata vizită a lui Hitler la Danzig, ca și a lui Göring. Deși presa continuă să atace cu violență Anglia și Polonia, pare că în Germania domnește îngrijorarea și frica de război. Atmosfera nu mai e cea de astă-toamnă, nu mai e vorba de „lustiger Krieg” și unanimitatea în jurul lui Hitler nu mai e așa de entuziastă ca înainte. Clodius¹, sosit ieri cu avionul, mi-a făcut o vizită și mi-a părut cam opărit. Mi-a declarat categoric că la Berlin nimeni

¹ Ministrul plenipotențiar în Ministerul de Externe însărcinat cu misiuni economice în străinătate.

nu se gândește la război. Răducanu, care a fost și el la Berlin, ne povestea aseară că a găsit acolo o adevărată stare de panică, că nemții își dau seama de tot ce le lipsește și nu vor să audă de război, dar le e frică să nu-l dezlănțuiască englezii. Cercurile cu care a venit dânsul în contact socoteau că Hitler a mers prea departe cu politica sa...

Memoriul Guvernului englez, transmis de ambasadorul Henderson la Wilhelmstrasse și care se socotește ca un fel de răspuns la nota prin care Hitler a denunțat acordul naval anglo-german - a stârnit nădejdea unor posibile negocieri între cele două țări și a sporit astfel perspectivele unor soluții pacifice... Pe de altă parte se spune că Papen, actualmente ambasador la Ankara, ar fi plecat spre Moscova „cu o misiune specială” - dar zvonul nu e încă oficial confirmat.

La legea neutralității a cărei modificare e în discuție în fața Parlamentului din Washington, Camera a admis un amendament pe baza căruia furnitura de arme e interzisă, oricare ar fi beligerantul. Acest amendament a fost admis împotriva Guvernului și a fost determinat mai mult de o preocupare de politică internă decât de una internațională. Votul e considerat ca un „eșec” al lui Roosevelt... La Paris, evenimentul a fost judecat ca neplăcut, deși nicăieri mai mult ca în Franța nu se percep sforăriile parlamentare. La Berlin, în schimb, mare bucurie pentru această nouă înfrângere suferită de președintele Roosevelt din partea Parlamentului...

La Londra, în saloanele de la „Grocer’s Hall” (ghilda băcanilor) s-a dat un banchet în cinstea câtorva ziariști români veniți să descopere Anglia. Banchetul oferit de „British Council”, prezidat de lord Lloyd, a fost serios: au asistat numeroase personalități oficiale printre care lord Delaware, ministrul educației naționale, și lord Gort, șeful Marelui Stat-Major. S-a preamărit România și regele Carol și a domnit o mare însuflețire - scriu gazetele. De astea e bun Tilea...

Noua promoție de sublocotenenți din toate școlile a fost întrunită ieri la Târgoviște în fața regelui. Promoția a luat numele de Carol I. A fost defilare, după cuvântările Regelui și ministrului Apărării Naționale (Călinescu). Apoi dejun și iarăși discursuri, în care militarii s-au pus la întrecere cu civilii pe tărâmul platitudinii. Au învins militarii...

Căldura a fost atât de atroce încât toți cei care au însoțit pe Rege la Târgoviște s-au înapoiat tâmpiți... Nu e vorba, unii plecaseră din București deja tâmpiți gata...

Nevasta lui Tudor Don, născută Schultz, o femeie de toată frumusețea, deși cam coaptă, s-a ucis într-un accident de automobil,

pe lângă Piatra Neamț. Conducea chiar dansa... Automobilul s-a rostogolit de câteva ori și biata femeie și-a rupt șira spinării. Acum un an sau doi apăruse într-un film idiot, și cu toată plasticitatea trupului ei avusese un succes mediocru...

Alaltăieri-seară, vineri, pe când toți parlamentarii eram întruniți la „Pescăruș” într-o manifestare de solidaritate, dl senator „numit” Malaxa mânca ostentativ la Continental cu Titu De Vecchi, omul lui Nae Ionescu. O făcuse ca să se vadă și să se știe... De ce o fi nemulțumit împotriva Guvernului Eminentă Sa? Poate de numirea lui Garoflid în fruntea Comisiei Economiei Naționale de la Senat, cum a spus-o lui Filip? Motivul îmi pare insuficient și mai trebuie să fie ceva...

Mi s-a povestit una bună de la balul miliardarilor de joi. Iluminasem în mod discret și cimitirul ovreiesc părăsit² și vecin cu grădina clubului - cimitir a cărui folosință am moștenit-o de la regina Elisabeta, odată cu casa. Îl iluminasem direct și așezasem pe aici-pe colea bănci și mai discrete. La un moment dat, după plecarea mea, zvăpăiata de Isabella Prat, fiica ministrului Spaniei dintr-o primă căsătorie, a luat un lăutar și un „gigolo” cu ea și a dispărut în cimitir, sub ochii indignați ai lui Max Auschnit. Se vede că sângele e mai tare ca vocația, căci catolicul soț al dnei Litza s-a făcut foc și și-a vărsat supărarea în sânul lui Kaufmann. Acesta s-a aprins și el. Au început să urle amândoi, să vorbească de sacrilegiu etc. Conversația a început în franțuzește (erau doar amândoi în jurul dnei Lupescu în ipostaza de „hommes du monde”), dar pe măsură ce se excitau au luat-o pe nemțește și au sfârșit-o în „jidiș”! Vorba francezului, „chassez le naturel, il revient au galop!”. Dar ce capete trebuie să fi făcut Altețea Sa principesa Bibesco și Excelența Sa doamna Franasovici, amândouă așezate lângă doamna Lupescu, în fața căreia s-a petrecut scena...

Ieri la Radio s-a difuzat cuvântarea mea de la „Pescăruș” fără să mi se ceară autorizația. Nici măcar nu mi s-a arătat stenograma - dacă stenogramă a fost -, ca să corectez obișnuitele greșeli strecurate de d.d. stenograf. Cine știe ce prostii mi-au pus în gură. Am cerut să mi se dea o copie după radiogramă, să mă bucur și eu de ele!

La Londra, nebuniile continuă. După exploziile care s-au ținut lanț, trei mari incendii s-au declarat, unul după altul, în antrepuzitele și imobilele din City. Pare că focul a fost pus tot de irlandezi...

Dl Clodius ne-a ținut ieri seară la Clubul Miliardarilor o conferință asupra „Problemelor politicii comerciale germane”. N-a

² De peste 90 de ani.

spus nimic transcendent, dar vorbește cu remarcabilă ușurință și volubilitate așa încât a știut să fixeze atenția auditoriului, de altminteri foarte restrâns. Nu venise nici pui de ovrei...

3 iulie. Zi importantă, ieri, prin „luări de poziție”.

Bonnet a declarat formal ambasadorului german Welczek că în cazul unei încercări de schimbare unilaterală a statutului Danzigului sau a vreunui atac al Coridorului, Franța, ca și Anglia, vor executa imediat și fără șovăire angajamentele pe care le-au luat față de Polonia. Bonnet a adăugat că nu face această declarație într-un spirit provocator, ci se mărginește să se conformeze înțelegerii încheiate între Franța și Germania la sfârșitul anului 1938. Din partea Franței s-au mai făcut ieri declarații foarte categorice de către președintele Lebrun la Montpellier, de către generalul Weiss la inaugurarea monumentului lui Farmann și de către Campinchi, ministrul marinei. Generalul Weiss a declarat că aviația franceză e astăzi în fruntea tuturor aviațiilor (?) și că e sigură de victorie. De sus a vorbit și Campinchi încheind cu constatarea că „cea mai mică imprudență poate da foc continentului european”.

În Anglia, Chamberlain a vorbit despre serviciul național și întreaga presă ține isonul lui Bonnet, afirmând o dată mai mult solidaritatea anglo-franceză și necesitatea de a împiedica orice acțiune ce ar însemna o îndrumare a Germaniei spre hegemonia Europei.

În schimb, gauleiterul Föerster a declarat că Danzigul este oraș german și că se va alipi de patria-mamă fără doar și poate. Pentru oamenii din Danzig, un ordin al Führerului contează mai mult decât amenințările tuturor Puterilor din lume...

Armament, muniții și oameni continuă să sosească la Danzig, din Prusia Orientală. Pacea se sprijină pe o muchie de cuțit...

Negocierile anglo-japoneze încep mâine, marți, la Tokio.

Presa americană critică aspru votul Camerei care a încurajat statele agresoare și a contribuit astfel la o slăbire a eforturilor pe care statele democratice le fac pentru menținerea păcii.

Un pachet de 36 de scrisori inedite adresate de împăratul Napoleon surorii sale Paulina Borghese a fost vândut la Paris. Din această corespondență rezultă că între divorț și Maria Luiza, Napoleon se încurcase cu o doamnă de Mathis, născută Cristina Ghilini, damă de onoare a principesei Paulina... Se credea că întreaga corespondență rămasă de la Napoleon era cunoscută. Iată că pe lângă aceste 36 de scrisori inedite se anunță punerea în vânzare a altora, destul de numeroase și tot necunoscute, adresate de marele strateg generalilor săi...

Luat masa aseară la Bălteni, la Nicu și Olga Greceanu. Bălteni cadă la dreapta de șoseaua București-Târgoviște, după Ghergani. Grecenii au construit acolo o casuță minunată, aranjată cu mult gust. În jurul casei, o ogradă cu arbori bătrâni și brazi. Pe când la București trăim ca în cuptor, acolo era răcoare. Am petrecut o seară plăcută.

5 iulie. Se dezmente misiunea și călătoria lui Papen la Moscova. Negocierile economice germano-ruse se dezvoltă - afirmă Berlinul - numai în cadrul convențiilor în vigoare.

Tensiunea pricinuită de chestiunea Danzigului continuă la maximul ei. Un pas mai mult ar însemna războiul. Avertismentele categorice date Germaniei de Halifax și de Bonnet, de Chamberlain și de Daladier sunt considerate ca o dovadă că Anglia și Franța au părăsit în politică terenul șovăririlor ideologice pentru a păși pe al realităților. La Londra, ca și la Paris, domnește hotărârea fermă că trebuie pus capăt stării de enervare, de paralizie economică și de sleire continuă a tezaurilor, datorită politicii hitleriste. Cu abcesul de la Danzig va trebui să se deschidă și abcesul nazismului...

La Berlin, pare că situația e apreciată cum trebuie și că Führerul nu vrea să se angajeze într-un război în care întreaga soartă a Germaniei ar fi pusă în joc. Deocamdată Hitler încearcă să rezolve chestiunea Danzigului pe cale indirectă. „Turiștii” continuă să se îndrepte, înarmați, spre Orașul Liber. Localnicii ridică fortificații și sapă șanțuri pe capete. Se poate zice că Danzigul este astăzi de fapt în mâna unei puternice garnizoane germane. Guvernul din Berlin pare totuși că se îndreaptă spre o soluție pe care o crede pașnică: aplicarea principiului autodeterminării, împotriva căruia Puterile democratice n-ar putea să se ridice...

Polonia, deși fermă în atitudinea ei și plină de încredere în cooperarea Angliei și a Franței, nu a trimis încă nicio notă de protest Senatului din Danzig și păstrează o atitudine prudentă.

Pentru moment, tot ce se poate spune e că situația e extrem de încordată. Pangal, care a sosit ieri din Lisabona prin Paris, îmi spune că acolo lumea se așteaptă la posibilitatea declarării războiului în fiecare zi...

Regele Zogu a sosit cu ai lui la București prin Constanța și a fost găzduit la Athénée Palace. Ministrul Italiei Ghigi, care locuiește și el la Athénée Palace din cauza reclădirii Legației sale, s-a plâns la Externe că Zogu a fost instalat lângă camera sa! Externele au răspuns că Guvernul român nu poate fi făcut răspunzător de această „gafă”, deoarece a ignorat și persoana, și sosirea ex-Regelui Zogu!!! Ceea ce n-a împiedicat pe Regele nostru să invite pe zisul Zogu la

dejun, chiar în ziua sosirii sale!!! Și această invitație l-a scos pe Ghigi din sărite!!!

Zogu se îndreaptă spre Anglia, prin Polonia, Statele baltice și Scandinavia. Cum a plecat de la Tirana șterpelind toți banii tezaurului public, în mare parte vărsați de Italia, trecerea lui prin Italia sau Germania e exclusă: ar fi arestat desigur și împușcat probabil.

Kaufmann a părăsit România ieri-dimineață cu Simplonul. În ajun l-am poftit la dejun, în trei, împreună cu Șoneriu. Fără să mi-o spună pe șleau am priceput din vorbele lui că și-a vândut acțiunile de la Banca de Credit și că le-a vândut Casei Regale... Mi-a povestit multe. Mi-a exprimat toată recunoștința lui pentru modul prietenesc și rapid în care am scos de sub sechestru în 1920 (eram ministru de finanțe) Banca de Credit. „D-ta ai salvat atunci Banca, și ce sunt eu azi, ți-o datoresc dumatăle. Nu voi uita niciodată...”. Vorbind despre Malaxa, a reamintit că dânsul, Kaufmann, l-a impus pe vremuri la „Reșița”, când Nae Ștefănescu spunea: „Ce? Inginerașul ăla vrei să ni-l bagi în treburile noastre? Dă-l dracului!”. Azi, „inginerașul” taie și spânzură...

6 iulie. Din noaptea de luni spre marți plouă de rupe pământul, peste întreaga țară. În Dobrogea și spre Moldova, rupere de nori, grindină, furtună, un adevărat prăpăd. Plouă ca în noiembrie, de trei zile. În Dobrogea au fost distruse case, înecate vite, oameni uciși. Spre Predeal, linia ferată și șoseaua au fost distruse în mai multe locuri... Și suntem în mijlocul secerei... Ne-a pus Dumnezeu mâna în cap!

Dl Csillery, un maghiar, a publicat în *Revue Anticomuniste* din Geneva un articol caraghios prin care recunoaște imensul serviciu pe care armata română l-a adus Ungariei în 1919 prin înfrângerea comunismului și izgonirea lui Bela Kuhn din Budapesta...

Tratatul cu Moscova continuă și se întind ca alvița proastă... Pare că s-au plictisit și cei de la Paris, și de la Londra.

Roosevelt a luat poziție împotriva votului Camerei. Din rapoartele sosite la Washington rezultă clar că dispoziția „embargoului” votată de Camera a fost primită favorabil de Puterile totalitare și a îngreunat sarcina democrațiilor pacifice. Roosevelt speră să aducă Camera la un răsvot...

Regele Angliei a hotărât o vizită oficială în Belgia, pentru la toamnă. Va întoarce astfel vizita oficială făcută de regele Leopold la Londra în 1937. Așa încât putem spera și noi - dacă nu va fi război - o vizită a suveranului britanic pentru anul 1940!

Printr-o convenție semnată între cele două state limitrofe s-a hotărât mutarea populației germane din Tirolul de Sud în granițele Reichului. Vor putea emigra cei care vor dori, luând cu dânsii tot avutul lor, după lichidarea bunurilor imobiliare. Se crede că o treime din populația germană va emigra, cam 60.000 de suflete. Sunt deja gata să plece vreo 6.000. Germania, primind să dezgermanizeze astfel o întreagă provincie lângă granițele sale, face mare caz de gestul de abnegație pe care l-a săvârșit și care dovedește loialitatea intențiilor sale față de Italia amică și aliată.

Posturile de emisiune radiofonică de la Breslau și de la Königsberg au inaugurat emisiuni, de două ori pe zi, în limba poloneză, în care se arată că neînțelegeri se pot ivi între țări vecine, dar că ele se pot aplana prin bună înțelegere, cu condiția ca alții să nu se amestece în ele - și se sfârșește prin sfaturi de acțiune împotriva ovreilor. Polonia nu-și poate aștepta mântuirea decât de la o acțiune antisemită... și de la Hitler!

Generalul von Werth, șeful Marelui Stat-Major maghiar, a sosit la Berlin și a fost primit de Hitler. Presa germană vestește că nu este vorba de încheierea unei convenții militare cu Ungaria, ci de o vizită „de prezentare”. Invitat de generalul von Brauchitsch, generalul von Werth va vizita diferite centre militare germane și fortificațiile din regiunea de vest...

Și primul-ministru bulgar Kiosseivanov a sosit la Mecca - adică la Berlin...

În Simplon, în drum spre Timișoara, s-a furat ceasornicul de aur al lui Kaufmann, în valoare de peste 50.000 lei. Toate noroacele s-au grămădit pe capul bietului bancher exoflisit...

Corespondența mea cu rebelii Senatului continuă. După o conferință cu Călinescu am hotărât alaltăieri-seară să excludem, după împlinirea celor 30 de zile de la deschiderea Parlamentului (7 iulie) pe toți cei care nu vor fi depus jurământul până atunci, fără să invoce o cauză de forță majoră. Am mai convenit să trimit recalcitranților o scrisoare circulară prin care să-i vestesc de soarta care îi așteaptă.

Ieri, la investitura Patriarhului am avut și aprobarea Regelui pentru această procedură și după-amiază am și expediat scrisorile.

Un ceas mai târziu, Dinu Brătianu și V. Sassu s-au prezentat la Senat în civil și au cerut să depună jurământul. Eu plecasem și trecusem președinția lui Anibal Teodorescu. Acesta a primit pe răzvrățiți, jos, în birou, și le-a declarat că nu pot depune jurământul decât în uniforma Frontului. Cei doi domni au lăsat atunci o adresă prin care cereau să li se dea dovadă că s-au prezentat să depună

jurământul în ziua de 5 iulie și au plecat. Olehowski mi-a adus hârtia la care am răspuns printr-o nouă scrisoare prin care am precizat domnilor Brătianu și Sassu că pot depune jurământul până la 7 iulie inclusiv, conformându-se legilor și regulamentelor Senatului, care nu permit accesul Senatului decât senatorilor îmbrăcați în uniforma Frontului Renașterii Naționale...

Ieri a avut loc investitura Patriarhului Nicodim. Ne-au ținut în picioare de la ora 9 dimineța până la ora 1 ½. Slujbă la Mitropolie...

Și primul-ministru bulgar Kiosseivanov a sosit la Mecca - adică la Berlin...

7 iulie. Știrile și zvonurile cele mai alarmante, cele mai contradictorii se încruciează din toate părțile. Parcă trăim zilele din preajma lui august 1914, din septembrie 1938. Și lumea se întreabă: e cu putință să se pună foc Europei și lumii pentru orașul Danzig? Cei care își pun această întrebare sunt probabil oameni simpli, care nu văd problema sub adevăratul ei aspect. În realitate, Danzigul nu există. În joc e prestigiul Angliei în lumea întreagă și o agresiune împotriva noastră sau împotriva aceluia față de care ne-am angajat să le apărăm independența.

Iar ziarul *Le Temps*, inspirat de Guvernul francez, comentează în modul următor aceste declarații și altele similare rostite de conducătorii politicismului sau al regimului totalitar în granițele Germaniei redeșteptate și readuse la gustul hegemoniei continentale. Danzigul e numai un pretext.

Reproduc din ultima cuvântare a lui Chamberlain: „Gravitatea situației internaționale apare evidentă tuturor și e momentul în care trebuie desfășurat cel mai bun efort, pentru a risipi orice echivoc, astfel încât fiecare să-și poată lua răspunderile în deplină cunoștință de cauză.

N-ar trebui să se poată repeta eroarea fatală comisă în 1914, când Germania imperială a declanșat războiul fiindcă era convinsă că Anglia nu va interveni în război cu toate forțele sale. Strigătul de disperare al lui Wilhelm al II-lea față de oroarea mormanului de cadavre: „Eu n-am vrut acest lucru!” nu trebuie să se poată repeta a doua oară când ireparabilul ar fi săvârșit. Nimic nu trebuie să rămână în umbră când e vorba de o dezbateră a conștiinței de care depinde soarta Europei, când e vorba să se hotărască pacea sau războiul. E necesar ca toate Guvernele să-și poată măsura în mod precis toate răspunderile lor, să știe cu toată certitudinea care sunt atitudinile luate de o parte și de alta, care este proporția reală a angajamentelor contractate, care ar fi consecințele imediate ale oricărei inițiative

prea temerare. Numai astfel am putea reuși să salvăm pacea atunci când e sigur că nici un popor nu dorește războiul. Eventualitatea cea mai îngrozitoare ar fi aceea a unui conflict armat ca urmare a unei neînțelegeri asupra adevăratelor intenții ale aceluia care-și asumă sarcina destinului națiunilor civilizate”.

Față de această fermitate a Puterilor democratice Berlinul nu pare mai puțin ferm hotărât să-și realizeze planul de anexiune al Danzigului mai întâi, al Coridorului polon mai târziu. Atunci? În voia Domnului...

Telegramele de azi ne aduc senzaționala știre că Guvernul englez s-a hotărât să deschidă un credit de 100 milioane de livre - unii vorbesc chiar de 150 milioane - pentru înarmarea aliaților săi din estul și sud-estul Europei. „Mai bine mai târziu decât niciodată!” - zice francezul. Știrea a provocat valuri noi de furie la Berlin, unde atacurile împotriva Angliei mai slăbiseră. Acum au reînceput și mai exasperate. Presa germană vede în această hotărâre a Angliei „o încercare de mituire” și desăvârșirea politicii de încercuire. Berlinul crede a ști că acest credit e destinat Poloniei și Turciei. Bine că nu ne citează și pe noi...

Aseară se vorbea în București de un ultimatum german în fața căruia Guvernul nostru ar fi fost pus, anume de a se pronunța categoric de ce parte e hotărât să meargă. Informații luate, știrea e inexactă. Ea a fost probabil provocată prin prezența lui Clodius și a lui Tassler (directorul lui „Wirtschafts Stelle” din Berlin) în București. În realitate, acești doi domni au venit ca să zorească aplicarea convenției economice dintre cele două țări, dar fără niciun ultimatum în buzunar.

După matură chibzuire, Polonia va trimite în fine zilele acestea nota ei Senatului din Danzig.

Se crede că nota va conține următoarele trei principale cereri:

1. Danzigul să nu fie încorporat Reichului.
2. Danzigul să nu iasă din frontierele vamale polone.

3. Drepturile Poloniei în teritoriul Orașului Liber, astfel cum au fost stabilite de tratate, să fie respectate.

Încolo, libertate pentru dezvoltarea culturală germană pe toată întinderea acestui teritoriu...

Rusia continuă să se lase greu... Se vorbește acum de „o descindere” a lui Halifax și a lui Bonnet la Moscova pentru o ultimă încercare... Totuși la Paris și la Londra se pretinde că pe chestiunile principale, s-a ajuns la un acord. ???

Presa germană profită de prezența lui Kiosseivanov la Berlin

pentru a face o presiune asupra Bulgariei și un șantaj față de... noi. Ziarele berlineze declară într-adevăr că Germania „înțelege” revendicările Bulgariei, chiar și cele față de România... Pare însă că bulgarii nu se lasă ademeniți de aceste frumoase cuvinte, al căror sens ascuns îl pricep, și că nu vor merge până la încheierea unei convenții cu Reichul, imitând în această privință atitudinea Iugoslaviei. De la Londra li se dă, de altminteri, un avertisment drastic și sfatul să nu mai repete greșeala din 1914.

Am primit ieri o nouă patalama semnată de Dinu Brătianu și de Vasile Sassu (la cât s-a redus Partidul Liberal!) prin care, ca răspuns la adresa mea din ajun, cei doi juriști improvizați discută interpretarea articolelor de lege pe care sunt silit să le aplic față de refuzul domniilor lor de a îmbrăca uniforma. Am pus hârtia la dosar, după ce am comunicat conținutul ei în copie și Guvernului.

Azi-dimineață am primit o telegramă de la Nisa semnată de Titulescu, prin care ilustrul scopit invocă starea sănătății sale care-l împiedică să vină în țară să depună jurământul. Va trimite și un certificat medical. De acord cu Guvernul, îl vom trece printre cei împiedicați prin caz de forță majoră și vom lichida situația sa în viitoarea sesiune.

Cu privire la furtul ceasornicului lui Kaufmann în Simplon, aflu că operația a fost mai complicată. I s-au furat, pe lângă ceas, și valizele - iar autorii loviturii nu sunt alții decât agenții Siguranței, cărora li s-a poruncit să pună mâna pe „hârțiile” (???) bancherului? Același procedeu s-a întrebuițat acum câțiva ani și împotriva lui Tabacovici, care se întorcea de la o întrevvedere cu Titulescu. Tabacovici a avut chiar cinstea să fie cambriolat într-un vagon-salon (era președintele Consiliului de administrație al căilor ferate)!

De câțva timp se vorbește de „spionii de la circul Busch”. Circul Busch a fost adus de primarul Dombrowski, s-a instalat pe terenul viran dintre Malmaison și stadionul „Venus” și de 6 săptămâni dă reprezentații zilnice foarte căutate. S-a răspândit zvonul că printre artiștii și figuranții circului se ascundeau ofițeri germani însărcinați cu misiuni secrete.

Aflu acum de la Siguranță că ar fi fost arestați 20 dintre acești figuranți și că pe spatele lor, pe piele, s-ar fi zugrăvit schițe de plan, schițe zugrăvite cu cerneală simpatică ce n-au apărut decât după un anume tratament. Schițele sunt astfel desenate încât așezându-se cei 20 de indivizi la rând, unul după altul, apare întreaga hartă a lucrărilor noastre de apărare de pe frontiera de vest! Scandalul e mare și Legația Germaniei a intervenit ca oamenii să fie puși în libertate! (Poate că și